

คำวินิจฉัย (พิตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 07/2557

เรื่อง การใช้ยาหยอดตา

คำถาม : การใช้ยาหยอดตา (Eye drops) การใช้ยาหยอดหู (Ear drops) การใช้ยาหยอดจมูก (Nose drops) และยาที่ใช้สูดดมทำให้เสียการถือศีลอดหรือไม่?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد :

ยาที่ใช้สูดดมที่เป็นลักษณะยาดม เช่น ยาดมที่มีส่วนผสมของพิมเสน การบูร หรือเกลิ็ด สะระแห่น เป็นต้น โดยใช้สูดดมกลืนเมื่อมีอาการวิงเวียนศีรษะ เป็นต้น และเป็นยาใช้ภายนอก การใช้ยาลักษณะดังกล่าวไม่ทำให้เสียการถือศีลอดแต่อย่างใด เพราะกลืนของตัวยาที่ใช้สูดดมมิใช่วัตถุหรือสารที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า จึงไม่เข้าอยู่ภายในคำจำกัดความของสิ่งที่ทำให้เสียศีลอด ซึ่งนักวิชาการได้กำหนดค่านิยามไว้⁽¹⁾ และการสอดหลอดยาดมหรือวัตถุที่บรรจุยาดม หรือน้ำมันหอมระเหยเข้าสู่จมูกขณะทำการสูดดมไม่ทำให้เสียการถือศีลอด ตราบใดที่สิ่งดังกล่าวไม่ได้ล่วงล้ำเข้าสู่โพรงจมูกส่วนใน (คือยซุม) ถึงแม้ว่ากลิ่นของยาดมจะเข้าสู่อวัยวะภายใน เช่นโพรงจมูกส่วนใน และสมองก็ตาม เพราะกลิ่นของยาดมเป็นเพียงร่องรอย (อะษร์) ที่เกิดจากการระเหยของตัวยามีใช่วัตถุหรือสารที่มองเห็นด้วยตาเปล่า⁽²⁾

ส่วนกรณีการใช้ยาหยอดตา (Eye drops) การใช้ยาหยอดหู (Ear drops) การใช้ยาหยอดจมูก (Nose drops) นักนิติศาสตร์อิสลามมีความเห็นต่างกันดังนี้

กรณีการใช้ยาหยอดหูนั้นถือว่าทำให้เสียการถือศีลอด ตามทัศนะของนักวิชาการสังกัดมัซฮับ อัช-ชาฟีอี๊ เพราะตัวยาที่ใช้หยอดหูเป็นสารที่มองเห็นด้วยตาเปล่าและผ่านเข้าสู่ภายในร่างกายจาก

(1) ฮาซียะฮ์ อัช-ชัยค์ อิบรอฮีม อัล-บัยฎูรีย : 1/557, ฮาซียะฮ์ อีอานะตุฎฎออลิเบิน : 2/260

(2) กิตาบ อัล-มััจญ์มูฮ์ ชัรฮุ้ลมุฮ์ซัซซับ : 6/335, ฮาซียะฮ์ อัช-ชัยค์ อิบรอฮีม อัล-บัยฎูรีย : 1/558, ฮาซียะฮ์ อีอานะตุฎฎออลิเบิน : 2/260

รุหฺ์ซึ่งเป็นทวารเปิดตามธรรมชาติ ⁽¹⁾ และประเด็นที่ถูกต้องที่สุดในมัซฮับอัช-ชาฟีอีญ์ ซึ่งระบุว่า ทำให้เสียการถือศีลอดนั้นสอดคล้องกับคำกล่าวของอิมาม อิบฺนุฮะนีฟะฮ์ ⁽²⁾

ส่วนนักวิชาการสังกัดมัซฮับ อัล-มาลิกีย์มีทัศนะว่า หากยาหยอดหูหรือสารเหลวลงไปถึง ลำคอจากปากหรือจมูกหรือหูอย่างแน่นอน ก็ถือว่าทำให้เสียการถือศีลอด เช่นเดียวกับกรณีที่ทำกัว่า ตัวยาหยอดหูลงไปถึงกระเพาะอาหาร เพราะตัวยาดผ่านเข้าสู่ภายในร่างกายจากทวารด้านบน แต่ถึา หากมั่นใจว่ายาดหยอดหูนั้นไม่ได้ล่วงล้ำเข้าไปถึงลำคอ หรือมิได้ลงไปถึงกระเพาะอาหารก็ไม่ทำให้ เสียการถือศีลอดแต่อย่างใด ⁽³⁾

สำหรับนักวิชาการสังกัดมัซฮับ อัล-ฮัมบะลีญ์ได้กำหนดเงื่อนไขว่า หากวัตถุหรือสารแปลก ปลอมล่วงล้ำเข้าสู่ภายในลำคอหรือสมอง ผ่านช่องทวารโดยเจตนา ก็ถือว่าทำให้เสียการถือศีลอด ⁽⁴⁾ และตามที่ประชุมของมััจญ์มะฮ์ อัล-ฟิกฮ์ อัล-อิสลามีย์ อัต-ตุวะลีญ์ เลขที่ 93 (1/10) ชี้ขาดว่าการ ใ้ยาดหยอดหูไม่ทำให้เสียการถือศีลอด ⁽⁵⁾

ส่วนกรณีการใ้ยาดหยอดจากนั้น นักนิติศาสตร์อิสลามเห็นพ้องกันว่า หากตัวยาดเข้าสู่ภายใน จมูกและเลยเข้าไปจนพันโพรงจมูกส่วนในสุด (คือยชุม) ก็ถือว่าตัวยานั้นเป็นสารแปลกปลอมที่เข้า ไปถึงขอบเขตภายในของจมูก ซึ่งเป็นทวารเปิดตามธรรมชาติแล้ว ย่อมทำให้เสียการถือศีลอด ⁽⁶⁾

สำหรับการใ้ยาดหยอดตานั้น นักวิชาการสังกัดมัซฮับ อัช-ชาฟีอีญ์มีทัศนะว่าไม่ทำให้เสียการ ถือศีลอด เนื่องจากอวัยวะลูกตามิใช่ทวารเปิดตามธรรมชาติและมีอวัยวะส่วนภายในของร่างกาย การหยอดน้ำหรือสารน้ำเข้าไปในอวัยวะลูกตาหรือการที่ยาใส่ตา (อัล-กะหฺลุ) หรือน้ำมันหรือน้ำ เนื่องจากกรอาบน้ำเข้าไปถึงอวัยวะลูกตาจึงไม่ทำให้เสียศีลอด ถึงแม้ว่ารสชาติของสิ่งนั้นๆ จะลงสู่ ลำคอกก็ตาม ⁽⁷⁾ ทั้งนี้ หากมียาหยอดตาไหลลงสู่ลำคอกก็ให้ผู้นั้นคายออกเสีย ไม่นอญูตให้กลืนลงไป และทัศนะของนักวิชาการสังกัดมัซฮับอัช-ชาฟีอีญ์ที่ระบุว่ากรหยอดยาดตาไม่ทำให้เสียการถือศีลอด เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับทัศนะของนักวิชาการสังกัดมัซฮับอัล-ฮะนะฟีญ์ ⁽⁸⁾ และองค์กรมัจญ์มะฮ์

(1) อัล-ฟิกฮุลมันฮะญะบีย์ : 2/84 และอัล-มััจญ์มุฮ์ ชัรฮุลมุฮ์ซัซซับ; อัน-นะวะวีย์ : 6/337

(2) อ้างแล้ว : 6/346

(3) อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัช-ชูฮัยลีญ์ : 2/660

(4) อ้างแล้ว : 2/670

(5) ฟูตาวา มุอาคิเราะฮ์; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัช-ชูฮัยลีญ์ : หน้า 32

(6) อัล-มััจญ์มุฮ์ ชัรฮุลมุฮ์ซัซซับ : 6/335, อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ ว่า อะดิลละตุฮฺ; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัช-ชูฮัยลีญ์ : 2/664

(7) ฮาซียะฮ์ อัช-ชัยค์ อิบรอฮีม อัล-บัยญูรีย์ : เล่มที่ 1 หน้า 558, อัล-ฟิกฮุลมันฮะญะบีย์ : เล่มที่ 2 หน้า 84

(8) อัล-ฟิกฮุลอิสลามีย์ อะดิลละตุฮฺ; ดร.วะฮ์บะฮ์ อัช-ชูฮัยลีญ์ : 2/656, อัล-ฟิกฮุลวาฎิฮ์ มินลิกิตาบ วัตสุนนะฮ์; ดร.มุฮัมมัด บักร์ อิสมาอีล : 1/558

อัล-ฟีกฮุล อิสลามีย์ อัต-ตุวะลีย์ ออกแถลงการณ์เลขที่ 93 (1/10) ว่าการใช้ยาหยอดตานี้ไม่ทำให้เสียการถือศีลอด ⁽¹⁾

พิจารณาแล้ว จึงวินิจฉัยว่า การใช้ยาตมหรือการสูดดมกลิ่นไม่ทำให้เสียการถือศีลอด การหยอดตาก็ไม่ทำให้เสียการถือศีลอด หากมียาหยอดตาไหลลงสู่ลำคอก็ให้คายออกเสีย ไม่อนุญาตให้กลืนลงไป และสำหรับการหยอดจมูก หากยาที่หยอดไม่เข้าไปโพรงจมูกส่วนในก็ไม่ทำให้เสียการถือศีลอด แต่สำหรับการหยอดหูนั้นทำให้เสียการถือศีลอด

والله اعلم بالصواب

อาซิส พิทักษ์คุมพล

จุฬาราชมนตรี

